

Za želvami v Indonésii
Hana Svobodová

Úvod do teraristiky 35
Ivan Vergner

ZDARMA

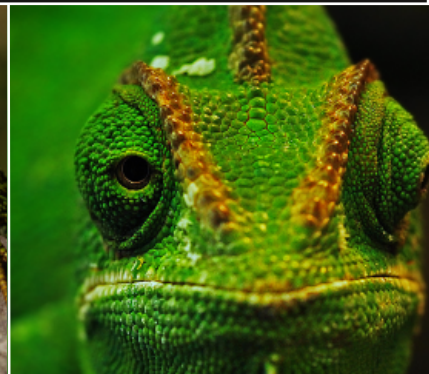
Venkovní výběh pro želvy
Monika Balcárková

Pareodura pictus
Jaroslav Forejt

TERA

magazín

ISSN 1805-870

Elektronický časopis o teraristice

www.teramagazin.cz

▪ HADI ▪ JEŠTĚŘI ▪ OBOJŽIVELNÍCI ▪

▪ PAREODURA PICTUS ▪ ZA ŽELVAMI V INDONÉSII ▪ EXPEDICE ORIENT ▪ STAVBA
BALKONOVÉHO VÝBĚHU ▪ ÚVOD DO TERARISTIKY (35) ▪ HISTORIE TERARISTIKY A
HERPETOLOGIE V ČESKÉ REPUBLICE – ČÁST 3. ▪ EXPEDICE "NAPŘÍČ KRKEM" ▪

1/2015

ZIVA EXOTIKA

prodej a výměna
exotických zvířat a rostlin

www.zivaexotika.cz

Obsah

Ještěři

Pareodura pictus 4

Ochrana

Za želvami v Indonésii 7

Cestopis

Expedice orient 12

Chov

Stavba balkonového výběhu 18

Chov

Úvod do teraristiky (35.) 21

Chov

Historie teraristiky a herpetologie v České republice – část 3. 24

Cestopis

Expedice "Napříč Krkem" - Chorvatsko 2014 29

Reportáž

Venkovní výběhy pro suchozemské želvy 2. 34

Slovo úvodem

Vážení čtenáři,

slíbil jsem, že v úvodníku tohoto čísla trochu rozeberu situaci ohledně tištěné verze časopisu.

Jednou za čas se na nás někdo obrátí s dotazem, zda je možné časopis odebírat v tištěné podobě. To bohužel v tuto chvíli nejde, TERAmagazín vychází pouze elektronicky a to převážně z důvodů minimalizace nákladů.

Pokusím se trochu nastínit finanční otázku, která by s tiskem časopisu souvisela. V tuto chvíli náš časopis odebírá přes 2100 odběratelů. Každý den toto číslo narůstá o několik lidí se zájmem o teraristiku. Pokud ale budeme realisté a zůstaneme u nákladu kolem 200 ks, bude číslo stát přibližně 85 Kč, bez dopravy, balného, práce, prostě holý tisk bez dalších nákladů. Soustavný prodej časopisu a práce s penězi by si vyžádala i úpravu fungování naší redakce, jelikož bychom museli příjmy začít danit (účetnictví nikdo z nás neovládá, takže náklady na účetní). Z těchto čísel pro nás zatím jasně vychází, že bude rozumnější zůstat u elektronické podoby alespoň pro nejbližší období. Přesto i pro nás (a hlavně pro nás) by byla odměna největší, kdyby se dal TERAmagazín zakoupit jako tištěné periodikum.

Tuto možnost určitě do budoucna vyloučit nechceme, ale bohužel momentálně není aktuální a musíme se snažit zlepšovat to, co již děláme.

Díky za váš zájem!

Aleš Kozubík

Bezobratlí

Ještěři

Hadi

Obojživelníci

Želvy

Cestopis

Chov

Systematika

Reportáž

Ochrana

Recenze

Paroedura pictus - PETERS 1854

Ve členitém teráriu si najde každý jedinec své místo.

Text a foto: Jaroslav Forejt

Pro dnešní chovatele je gekon *Paroedura pictus* málo významným druhem. Nahradili ho australskými gekony a barevné formy jiných druhů. Pokud někdo chce odchovy paroedur, jedná se obvykle o chovatele, kteří potřebují živé krmení pro jiné druhy plazů. Já tento druh chovám s přestávkami již více než 10 let. Po *Eublepharis macularius* to byl druhý druh, který jsem začal chovat. Musím uznat, o odchovy je opravdu velmi malý zájem, krom jmenovaných chovatelů, kteří užívají levná mláďata ke krmným účelům.

Gekon *Paroedura pictus* je madagaskarským endemitem. Vyskytuje se v jihozápadní části Madagaskaru v trnitém buši, což je jedna z nejsušších oblastí. Nejvíce srážek zde spadne v období od prosince do března, v této době vystupuje teplota až na 40 °C, v noci je zde okolo 25 °C. Území je jen málo porostlé travinami a bylinami, v porostech dominují trnité keře, sukulenty a stromy do výšky 6 – 8 m (P. Hošek a J. Bálek, 1993). Zatímco dospělí gekoni žijí převážně terestricky pod spadanou kůrou, kameny a keři, mláďata vylézají na keře, kde se dokáží držet i na hladkých listech díky svým přísavným lamelám (dospělce již lamely neudrží).

Paroedura pictus patří mezi středně veliké gekony. Samci dorůstají 14 cm a váží 24 g, samice mají

13 cm a 16 – 17 g. Kraus a Kocián uvádí velikost až 18 cm. Ocas tvoří 35 % celkové délky gekona a má schopnost autotomie a následné regenerace. Zbarvení je hnědé s mnoha bílými až šedými skvrnami s černou konturou. Dnes už má většina jedinců široký bílý pruh od týlu až ke špičce ocasu. Před pár lety to byla ovšem výjimka jen několika mláďat z vrhu a tak byla velmi žádaná. Hlava je veliká, trojúhelníková, výrazně oddělená od těla. Vzpomínám si, když mi Ludvík Frank jednou dal samce, který byl dovezený z přírody. Vynikal opravdu obrovskou hlavou a celková stavba těla byla mnohem mohutnější než dnešní odchovávané generace samců. Dnes mám již na památku pouze lebku tohoto samce. Oči jsou veliké a vystouplé, nemají pohyblivá oční víčka, což je typické pro noční druh. Zřítelnice je svislá, černě zbarvená, okolí oka je šedé a žilnaté. Doširoka otevřená tlamka má růžové zbarvení, můžeme v ní vidět zajímavý světlý jazyk s tmavou špičkou. Tělo je zavalité, k ocasu se rozšiřující. Tenké končetiny mají pět prstů zakončených dvojicí lamel, které ovšem dospělého gekona na zcela hladkém povrchu neudrží. Povrch těla pokrývají jemné šupiny, jen na ocasu můžeme nalézt několik zvětšených výrůstků. Dospělí samci jsou dobře rozpoznatelní od samic. Mají širší hlavu a výrazná pouzdra hemipenisů. Pohlaví je možné rozpoznat již ve 2 - 3 měsících.

Gekony chovám ve skupině jednoho samce a dvou samic. Ve větším teráriu jsem měl i skupinu 1,4. V tomto případě je nutné rozčlenit dobře terárium, aby měla každá samice své místo, rivalita mezi nimi může dovést slabší samici i ke smrti. Samci jsou vůči sobě agresivní, společně se dají chovat jen do doby, než dospějí samice. Terárium postačí pro skupinu 1,2 40 x 30 x 30 cm (pro skupinu 1,5 pak 70 x 40 x 30 cm). Jako substrát používám rašelinu s pískem smíchanou v poměru 1:1. Do jednoho rohu vkládám živý rašeliník nebo mech, který udržují stále vlhký. Jako substrát je možné použít i lignocel nebo směs těchto substrátů. Dále doplňuji terárium několika kameny a kořeny a vytvořím tím několik úkrytů. Vhodné jsou také kokosové slupky. Mělká miska na vodu by měla být zabezpečena proti utonutí mláďat. Vyhřívám po dobu 10 - 12 hodin žárovkou na teploty od 22 do 28 °C (pod zdrojem až 32 °C). Tento druh je možné chovat i ve vhodném velkém plastovém boxu za použití podlahového vytápění topným kamenem či kabelem. Velkou výhodou při údržbě terária je, že gekoni odkládají trus na jedno místo.

Krmím výhradně hmyzem, dospělým jedincům předkládám i jednodenní myši holata. Ne všichni o ně ale jeví zájem. Vhodným hmyzem jsou cvrčci *Acheta domestica* a *Gryllus assimilis* a nymfy švábů *Blaptica dubia* a *Blaberus craniifer*. Každé 2 - 3 krmení hmyz obalují ve vitamínovém přípravku. Tento přípravek tvoří směs drcených vaječných skořápek a Roboranu pro exoty (1:1) + polévková lžíce Plastinu. Na substrát každý měsíc volně rozsypu kávovou lžičku drcených vaječných skořápek. Jedinci, kteří potřebují doplnit tento minerál, je pak „vzobávají“ ze substrátu.

Gekoni dospívají okolo jednoho roku. Dobře živená zvířata se mohou pářit již v 5 - 6 měsících. Někteří autoři uvádí, že se gekoni množí celoročně. Moji gekoni vlivem nižších zimních teplot přestávají klást vejce od listopadu do února (někdy až dubna). Samice snáší jedno až dvě vejce s pevným vápenným obalem každé 2 - 4 týdny. Vejce mají rozměr 1,3 x 1,0 cm. Samice je zahrabává na suché místo do substrátu nebo je odkládá pod úlomky kůry. Několikrát jsem pozoroval sežráná vejce

dospělým samcem, proto je vhodné vejce co nejdříve přendat do inkubátoru. Inkubujeme je na suchém substrátu (písek, Seramis). V případě vlhkého substrátu dochází k praskání obalu. Mláďata se líhnou z vajec při inkubační teplotě 25 - 27 °C za 90 - 110 dní. Inkubace je možná též v terarijní místnosti kde mám teplotu přes den 25 °C a přes noc 22 °C, zde inkubace trvá o něco déle. Zaznamenal jsem i odchovy přímo v teráriu ze zapomenutých vajec, zde musí ale chovatel zahlédnout mládě dříve než dospělý gekon, jinak již nemá šanci mládě odchytit. Vylíhlé paroedury měří okolo 3 cm, během jednoho měsíce dokáží vyrůst až o 1 - 1,5 cm. Mláďata odchovávám v plastových boxech nebo malých teráriích zařízených podobně jako u dospělců. Velmi důležité je hlídat teplotu a vlhkost minimálně do doby 3. svleku. Pokud je nízká vlhkost, mláďata se špatně svlékají a následně hynou nebo mají deformované končetiny. Z tohoto důvodu ponechávám vylíhlá mláďata v malých krabičkách o velikosti 15 x 10 cm, ve kterých tvoří jedinou výbavu vlhký rašeliník, ten slouží k udržení stálé vlhkosti, kapičky vody gekoni olizují a v jeho spleti se i schovávají po 1 - 2 měsících (dle velikosti mláďete) je přendávám do větších boxů nebo terárií. Je nutné vždy odchovávat pohromadě podobně velká mláďata. Slabší jedinci často hynou v přítomnosti větších mláďat. Vysoké teploty nad 30 °C bez možnosti ochlazení vedou k častému úmrtí čerstvě vylíhlých jedinců. Dalším důležitým aspektem je vysoký příjem vápníku. Vhodné je každé druhé krmení obalit pouze v drcené sépiové kosti. Toto pravidlo platí i pro dospělé samice v průběhu reprodukce.

Pokud zajistíme těchto několik základních faktorů, jedná se o velmi snadno chovatelné gekony vhodné i pro začínající chovatele, jejich cena žádného neodradí.

Literatura:

<http://vesmir.msu.cas.cz/Madagascar/>

Forejt, J., 2006 : *Paroedura pictus*, Fauna 10/2006

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

- Bezobratlí
- Ještěři**
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Samice.

Vejce při inkubaci.

Za želvami v Indonésii

Na ostrov Sangalaki přichází klást i 30 karet obrovských denně

Text a foto: Hana Svobodová

Ochranáři z Konservasi Biota Laut Berau celý listopad velmi poctivě dřeli na ostrově Sangalaki. Když říkám dřeli, tak to myslím doslova. Ostrov je pod ochranou vládní organizace BKSDA, jejich šéf pan Seno v říjnu přiznal, že mají potíže s vykrádáním snůšek a byl rád, když jsme mu nabídli, že jim naši ochranáři mohou na ostrově pomoci. Jenže zřejmě netuší, proč ty problémy mají. Jeho zaměstnanci neobcházejí ostrov, nehlídají, prostě jen sedí v domečku, jedí a spí. Naši kluci tu vše dělají sami – 3x denně obcházejí ostrov, aby nikdo nebral želví vejce; přenášejí snůšky ohrožené přílivem; pomáhají malým želvám do moře; sbírají data; komunikují s turisty, kteří sem přijíždějí z nedalekého Derawanu; vaří i uklízí. Přítomnost aktivních ochranářů zloději želvích snůšek samozřejmě okamžitě zaznamenali a problém na

sebe nenechal dlouho čekat. Kluci zloděje načapali a ti místo, aby utekli, agresivně vyhrožovali, že pokud je ochranáři nahlásí na policii, tak jediný, kdo z toho bude mít problém, budou ochranáři sami. Ochranáři zachovali klid a nedovolili zlodějům vejce odnést, ale abych řekla pravdu, vůbec se mi situace na Sangalaki nelíbí. Další střet nastal, když zloději vajec dorazili krást v poledne, zřejmě si mysleli, že ochranáři budou mít moc práce s turisty, ale to se mylili, kluci je opět nenechali vejce vzít a od té doby (8. 11.) obcházejí ostrov i v poledne, takže dohromady 4x denně. Berly, vedoucí naší indonéské organizace na ochranu mořských želv, měl několik schůzek s panem Seno z BKSDA a snaží se situaci společně řešit.

Samice karety obrovské hledá vhodné místo pro naklazení snůšky.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Vyhrabat jámu pro snůšku, naklást více než sto vajec a zase snůšku zahrabat není snadné, o to těžší je, když lidi želvám z ostrovů vejce kradou.

Pravidelná obchůzka ostrova zabraňuje vykrádání snůšek.

Problém je, že místní vláda v Berau prostě nechce, aby tu pracovaly neziskové organizace a už vůbec ne takové, které chtějí chránit želvy a chtějí to dělat pořádně. Dřív měla místní vláda z vývozu vajec peníze, teď tiše trpí ochranu, ale vlastně by byla zřejmě nejraději, kdyby ostrovy nikdo nechránil a vejce by se odtud mohla vesele krást. To se ukázalo i při návštěvě ministryně moře a rybaření v Berau, která spala v hotelu jen 10 m od stánků, kde se prodávají náramky z želvoviny, a ona si toho ani nevšimla.

Příjemné bylo učení - 7. 11. 2014 jsem se zase vypravila na střední školu. Studentům se fotky i

videa o želvách líbily, vymýšleli, jak by mohli pomoci. Čtyři studenti dokonce přišli do naší kanceláře v sobotu a učili se vyrábět náramky z plastu. Moc mě to potěšilo a nejvíc jsem měla radost z toho, že jedna holka z těchto čtyř studentů je z Derawanu, z ostrova, kde se prodávají náramky a jiné šperky z želvoviny. Doufám, že bude o problému želv s lidmi doma mluvit a že je naučí vyrábět náramky z plastu. Pro obchody, které přestanou prodávat výrobky z želvoviny, jsme si dokonce připravili speciální certifikát „Turtle friendly shop“, aby turisté byli informovaní a mohli si sami vybrat, kde chtějí nakupovat.

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ Cestopis
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž
- ▮ Ochrana
- ▮ Recenze

Povídání o želvách na střední škole v Indonésii – je těžké změnit dospělé, ale věřím, že děti mohou posunout situaci k lepšímu.

Studenti se učí vyrábět náramky z plastu.

Bylo moc milé, že v listopadu přijeli dva pánové, které jsme v říjnu na ostrově Maratua učili vyrábět suvenýry z kokosových ořechů, do města a dál se s Rudim 4 dny v naší kanceláři zdokonalovali v práci. Listopad byl také měsícem, kdy se ochranáři museli připravit, aby vše zvládli, až já s Berlym odjedeme do Čech. Domů do Evropy jsme dorazili 26. 11. a hned jsme se vrhli do práce. Věřím, že je důležité informovat o situaci želv, jejich ohrožení i o tom, jak každý může pomoci i tady v Čechách a tak jsem měla domluveno spoustu akcí.

Hned 2. 12. jsme měli 3 přednášky pro žáky v základní škole Montessori v Praze Modřanech. V Montessori škole se mi moc líbilo, děti byly vnímané, hodně se ptaly a měly spoustu nápadů, jak pomoci s informováním o želvách dál – například slíbily vyrobit plakáty na svou předvánoční akci pro veřejnost. Ráda pracuji s dětmi, jsou otevřené, nic nevidí jako komplikované, jdou do všeho naplno, a proto se jim toho i mnoho podaří.

Informování je důležité i v Čechách.

Důležité je ale informovat nejen děti, ale hlavně širokou veřejnost, do Indonésie totiž z Čech každoročně jezdí tisíce lidí na dovolenou a až jim někdo na prázdninách nabídne želví vejce či náramek z želvoviny, informace jim pomohou se rozhodnout, zda takový produkt koupit či ne. Proto jsme 3. 12. společně s Berlym v ZOO Praha o želvách natáčeli reportáž pro Českou televizi. Další akcí letošního roku ke zvýšení informovanosti o situaci mořských želv, ale i o životě v Indonésii bylo natáčení pořadu Casablanca na radiu Wave (Český rozhlas). Natáčení bylo extrémně zajímavé, v pořadu uslyšíte i dost indonéštiny, Berly vyprávěl, odkud pochází a jak se dostal k ochraně mořských želv a k tomu, že je teď vedoucím organizace

Konservasi Biota Laut Berau a já jsem povídala o všech ostrovech, které jsem v Indonésii navštívila, o lidech, radostech i výzvách, které mi život v Indonésii připravuje. Upozornit na problémy želv jsem se ale v ČR v prosinci nesnažila jen já a Berly, bylo Vás mnoho, co jste pomáhali, mé speciální díky patří dětem Ekoškoly Zbiroh – na svém vánočním bazaru vybraly 2000 Kč, které přispějí na postavení domku pro ochránáře na dalším z ostrůvků u Bornea. Děti tak pomohly ve snaze posunout ochranu mořských želv zase o kus vpřed. Děkujeme! Podstatná byla i prosincová schůzka s vedením Turtle Foundation (www.turtle-foundation.org), organizací, která sponzoruje náš ochranný program v Indonésii, v německém Göttingenu.

Český rozhlas. Budu moc ráda, když budete šířit povědomí o problému i vy.

V Indonésii mezi tím dál ochránáři intenzivně chránili želvy na ostrově Sangalaki, pokračovali se vzdělávacími programy ve školách a udělali další z workshopů, jak vyrábět suvenýry z kokosu místo z želvoviny, tentokrát pro lidi z ostrova Balikpapan.

www.morskezelvy.cz

<http://www.facebook.com/pages/morskezelvy.cz/607230715971714?ref=ts&fref=ts>

Mrtvá mořská želva bez želvovinové vrstvy krunýře.

Natáčení pro Českou televizi.

Z krunýře se vyrábí především náramky, turisté si je bohužel často pletou s plastovými a suvenýry kupují, nejen že tak přispívají k vymizení vzácných želv, ale na letišti jim pak hrozí stejné postihy jako by pašovali slonovinu.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

EXPEDICE ORIENT 2014

Jezero Dalyan.

Text a foto: Marek Jedlička

Za hranice Evropy

Po roční pauze, kdy si někteří z nás z různých důvodů nemohli dovolit jarní dvoutýdenní dovolenou v zahraničí, jsme opět sbalili batohy a vydali se vstříc poznávání herpetologických i ostatních krás vně naší vlasti. Tentokrát jsme nezamířili na zatím tradiční Balkán, ale až za hranice Evropy do asijského Turecka. Přestože Turecko ještě není ten úplně pravý orient, název pro expedici jsem prosadil vzhledem k rozčarování z osobně první (a třeba i poslední) návštěvy asijského kontinentu.

Kromě nám již známých plazů z Balkánu, jsme zde mohli narazit na mnoho nových druhů. Turecko je však velká osmdesátimilionová země, rozlohou srovnatelná s Ukrajinou, a tak je těch asi 135 druhů plazů samozřejmě roztroušeno v různých částech a mnoho se jich navzájem nemůže setkat. Naše cílová oblast se nacházela na středomořském pobřeží v okresech Antalya a Mugla. Nebylo tentokrát tak jednoduché zjistit, co vše zde žije, ale nakonec jsme si stanovili 19 druhů hadů z celkem asi 57 tureckých.

Páteční večer 25. dubna jsme se postupně scházeli v brněnské pivnici Vegas, kde jsme spolu s dalšími přáteli uspořádali jakýsi „rozlučkový“ večírek s

vlastí. Ani jsme se nemuseli moc krotit, protože odjezd se konal až druhý den později odpoledne. V sobotu přes den jsme tedy v klidu stačili nakoupit zásoby potravin, rozdělit si je stejnoměrně do batohů a v podvečer se nás všech 10 členů výpravy sešlo na autobusovém nádraží u hotelu Grand. 10 lidí byl opravdu maximální počet, a i tak nebylo pro našeho fotografa a dopravního experta Pikolíka jednoduché sehnat výhodné letenky pro všechny dohromady na jeden let.

Žlutý autobus Student Agency nás tedy dovezl na letiště v rakouské Vídni, odkud se s námi kolem desáté večerní vznesl „ocelový pták“ vstříc Malé Asii. Při nočním letu bez přístupu k okénku bylo nemožné vychytat okamžik přeletu z Evropy do Asie nad úžinami Bospor a Dardanely. Letadlo nízkonákladové společnosti navíc nemělo obrazovky s lokalizací průběhu letu, kterými jsme se zhýčkali cestou na Expedici Peloponés 2011. Byli jsme ale za to rádi – rovnou z České republiky bychom tak levně na jih Turecka nedoletěli.

Cesta nebyla přímá – okolo půlnoci jsme přistáli ve velkoměstě Izmir na egejském pobřeží. Ve zdejší obrovské a nově zrekonstruované letištní budově nás čekalo asi 7 hodin spánku do dalšího letu. Našli jsme si místo na konci jedné haly u okna, ale přes

nonstop žvatlání letištního hlášení v turečtině, angličtině a v čtvrtíjakém ještě jazyce se moc dobře nespalo. Ani personál nenapadlo nám v hale zhasnout :) Dopolední let do cílové Antalye měl ještě půldruhé hodiny zpoždění, ale nakonec jsme šťastně doletěli a městským autobusem dojeli na velký autobusový terminál.

Antalya je jedno z největších tureckých měst, avšak železnici tu nehledejte. Zajímavé je i to, že toto velkoměsto, velké asi jako Praha, nemá metro, protínají ho 2 pomalé tramvajové linky a pak už jen výhradně čtené autobusy. Přesto jsme tu MHD nezažili přeplněnou a neviděli ani auty ucpané silnice jako to známe z našich velkých měst. Čím je to? Asi i tím, že tu lidé často pracují v místě či i domě, kde bydlí.

Na méně vytížených meziměstských linkách tu efektivně využívají minibusy – z této ekologicko-ekonomičtější varianty by si mohli brát větší příklad naši autobusoví dopravci. Jedním takovým minibusem jsme měli dojet i na naši první lokalitu. Řidič a „průvodčí“ tvrdili, že se nás vejde s batohy už jen 5. Jelo nás tedy všech 10 a ještě před setměním jsme vystoupili na odbočce do národního parku Termessos.

Termessos

Kousek za místem našeho výsadku již byla vstupní brána do národního parku (turecky obecně Milli Parki). Vstupnému 5 lir jsme se ani nechtěli vyhnout, ale nejprve se prosím chceme vyspat. K tomuto jsme mohli legálně použít přilehlé jakési tábořiště, pro Turky spíše místo s lavičkami, stoly a ohništi pro uskutečňování tamních oblíbených pikniků. Naši první opravdové expediční noci předcházela pochopitelně uvařená společná večeře – nejprve se spotřebovaly těžké konzervy, jejichž nákup v podobě klasické vepřovky si náš technický asistent a pokladník Spasitel zkrátka odepřít nemohl.

Pondělní ráno, 28. 4., jsme zahájili snídání, která byla vzorem i pro všechny následující – nějaký druh (či směs druhů) instantní polévky a na to müsli s mlékem (kozu jsme s sebou nakonec, kvůli možným problémům na letištích, na výpravu nevzali, tak jsme jej připravovali ze sušeného). Po zaplacení vstupného jsme započali první herpetologický průzkum. První nález byl krásný – přímo na

asfaltové silnici ležela bez hnutí natažená mladá dvacetcentimetrová zmije turecká neboli xanthiniho (*Montivipera xanthina*). Krátce po desáté dopolední ještě nebylo moc teplo, takže ještě málo aktivní zmije dlouho v natažené poloze pózovala fotoaparátům. Taktéž na odchyťovou hůl zaútočila až po třetím pokusu. Na moji hůl však byla příliš úzká, takže vždy vyklouzla a nakonec se odplazila pryč. Jinak jde o velmi aktivní a vznětlivou zmiji, jednu z nejagresivnějších v Evropě. Dle našich zjištění jsme v naší zájmové oblasti Turecka mohli nalézt kromě předchozí ještě zmiji levantskou (*Macrovipera lebetina*). Ta má v létě rovněž noční aktivitu, navíc je mnohem mohutnější (jedna z největších zmijí světa) a jedovatější (bez podání séra člověk uštknutí zpravidla nepřežije, zatímco první druh je asi srovnatelně jedovatý se zmijí růžkatou). Je ale také vzácnější, takže jsme s jejím nálezem ani moc nepočítali a dopadlo to tak. Jinak žije v celém Turecku více druhů zmijí – mnoho je jich např. kolem pobřeží Černého moře. Na východě země žije dokonce i jeden druh kobry.

Na náš první nález – *Montivipera xanthina* – bychom málem byli šlápli.

Postupně jsme po silnici stoupali z 350 do 650 m n. m. V tomto výškovém rozpětí jsme našli celkem 6 želv žlutohnědých (*Testudo graeca*). Většinou se jednalo o dospělé velké jedince, pouze jeden bylo sotva pětcentimetrové mládě. U všech byl nadocasní štítek karapaxu nedělený, jak to udává ne vždy spolehlivý určovací znak. Ostatně splést se ani nebylo možné, protože příbuzná a podobná *T. hermannii* zde nežije. Z ještěrek jsme spatřili barevně výrazné *Lacerta pamphylica*, kterýžto druh jsme pozorovali i na mnoha dalších lokalitách našeho putování.

Již kousek pod centrem antického města v 760 m n. m. jsme na silnici našli přejeté mládě užovččky drobné (*Eirenis modestus*).

Prohlídka horského antického města, tvořící jádro národního parku, byla úchvatná. Ve zhruba tisícimetrové nadmořské výšce se mezi skalisky v chuchvalcích mraků ukazuje starověké divadlo, agora, obrovské studny s rezervoáry vody a další antické skvosty. Ve své době žilo v tomto horském městě kolem 150 tisíc obyvatel. To, co je zde k vidění, je snad lepší než celé Athény a Sparta dohromady. Kdo vyhledává antické památky, je pro něj Turecko mnohem lepší volba než Řecko.

Chtěli jsme nocovat v horách a v cestě pokračovat v mapě vyhlídnutým kaňonem. Správce parkoviště a zároveň asi strážce parku nám to však vyloženě zakázal s hrozbou volání policie, pokud neuposlechneme. Mluvil dost vážně, tak jsme poslechl. Část nás odvezl po „zavíračce“ svým vozem zpět dolů, ostatní poprosili poslední odjíždějící turisty. O kšeft tak přišel taxikář, který celou dobu čekal a počítal s tím, že pojedeme s ním – narazil však na škudlivé Čechy.

A tak jsme nocovali opět na stejném místě. Ráno nám strážci sdělili, že pokračovat kaňonem opravdu nejde – je vyschlý, z velké části oplocen a hlavně tu nyní probíhá lov zvěře, takže není radno zvěř rušit a ještě riskovat kulku v zadnici. V Termessosu se uvádí výskyt chameleona obecného (*Chamaeleo chamaelon*), kterého jsme si moc přáli najít. Objevit tohoto plaza však není tak snadné – většina ještěřů se pohybuje a šustí po zemi, chameleona však nutno hledat ve větvích keřů, kde je nehybný, není slyšet a díky mimikrámu ani moc dobře vidět. Za celou expedici jsme ho neobjevili, avšak přesto viděli – strážce od vstupu měl jeden velký exemplář v teráriu a ochotně nám ho ukázal.

Dopoledne jsme betonovou stokou vedle čtyřproudé silnice kráčeli na údajnou autobusovou zastávku. Cestou jsme našli 2 dospělé *T. graeca*. Snažili jsme se je přendat do bezpečí za oplocení, protože při přechodu silnice by souboj s auty těžko vyhrály. Jestli jsme stanuli na zastávce, těžko říct, každopádně nám na mávnutí zastavily minibusy a po dvou skupinách odvezly zpět na autobusový terminál v Antalyi.

Termessos – pohled na charakter lokality a zbytky antického města.

Z Phaselis po pobřeží do Olimposu

Asi po 50 km jízdy autobusem jsme vystoupili blízko vstupní brány do Phaselis. Vstupné pro jednoho stálo 10 lir. I vstoupili jsme, protože jsme odtud chtěli po pobřeží putovat do Olimposu. Phaselis je další velice zajímavá archeologická lokalita. Po její prohlídce a první koupeli v moři jsme se odebrali kousek na sympatickou část pláže, jež jsme si zvolili za nocležistě. Někteří z nás šli pro informace do přilehlé stylové venkovní restaurace. Informace nás tu však přišly draho – všichni jsme si tu dali asi nejdražší pivo v životě. V přepočtu asi za 150 Kč, přitom se jednalo o obyčejný lahvový Effes (zdejší nejběžnější pivo, na němž se podílel sládek původem z Čech). Zůstali jsme pochopitelně jen u jednoho a raději se odebrali k prvnímu kouzelnému spánku u šumícího Středozemního moře.

Poslední dubnový den jsme po snídani a mořské koupeli započali s průzkumem pláže a přilehlého skalnatého svahu. Průzkum odhalil pravděpodobně levantského scinka (*Mabuya aurata*) (bohužel se ho nepodařilo vyfotografovat a tak druh stoprocentně určit), dále ještěrkovce štíhlého (*Ophisops elegans*) či 4 jedince želvy žlutohnědé (*Testudo graeca*). Z hadů jsme našli 45 cm dlouhého dospělce užovččky

- ▮ Bezobratlí
- ▮ Ještěři
- ▮ Hadi
- ▮ Obojživelníci
- ▮ Želvy
- ▮ Cestopis
- ▮ Chov
- ▮ Systematika
- ▮ Reportáž
- ▮ Ochrana
- ▮ Recenze

drobné (*Eirenis modestus*). Tento hmyzožravý hádek byl nejčastějším druhem hada na expedici. Jedinec byl v zadní části těla poměrně pochroumán – zřejmě od nějakého predátora. Pro tento druh je typický široký příčný pás za hlavou, který se s věkem stává méně výrazným – mláďata mají hlavu nejbarevnější. Na suchém vývratu při pláži jsme upozorovali krásnou agamu *Laudakia stellio*. Na její fotografování byl nutný značný zoom, protože při našem přiblížení, tak pod 5 metrů, okamžitě zmizela. Řekli jsme si, že bude skutečný oříšek tohoto ještěra někdy chytit.

Z můstku u restaurace jsme na břehu vodního toku pozorovali početnou skupinu želv kaspických (*Mauremys rivulata*). Vodní želvy byly velmi opatrné a rychle mizely pod vodou. Přesto se koordinátoru Ětovi podařilo jednu chytit, ale tak, že za ní musel do vody.

Skupinka opatrných *Mauremys rivulata*.

Odpoledne jsme se vypravili dál přes kopcovité pobřeží a náhle se pod námi vynořilo sídlo v místech, kde podle naší relativně nové mapy žádná zástavba být neměla. Loňský rok se tu totiž začalo stavět nové letovisko a práce probíhaly velmi čile – následující léto totiž musí být hotové, aby pohltilo první turisty. Po dlouhém přechodu hlídané pláže jsme zakotvili na občerstvení v jedné venkovní restauraci, ostatně stejně začínalo pršet. Po nákupu jsme za městem hledali místo k noclehu, což se nám povedlo až za tmy. Na rozhraní pomerančového sadu a lesa jsme bezpečně rozdělali oheň a večer si zpestřili malou oslavou pálení čarodějnic.

Na prvomájové ráno, hned po sedmé hodině, se na slunci počaly čteně objevovat ještěrky *Anatolacerta*

oertzeni. Byly tu samičky i samečci s modrými hlavami. Jedince tohoto druhu, tak pestře zbarvené jak zde, jsme jinde nespatri. V sadu jsme se souhlasem majitele, který nás přišel pozdravit, natrhali pár pomerančů a citronů a vydali se dále tzv. Lýkijskou stezkou, která se tu trochu vzdálila od moře. Při ní jsme prozkoumali kaňonek malého potoka, ale přestože lokalita vypadala nadějně, spatřili jsme jen jednu agamu a barevného sladkovodního kraba. Neúspěch jsme přisoudili denní době, kdy uprostřed dne bylo poměrně horko.

Anatolacerta oertzeni – pravděpodobně ne tak pestrá, přesto krásná samička.

Po třetí hodině odpolední jsme dospěli na pláž v jednom ze zálivů, kde ústila jakási říčka. Delta byla asi 50 metrů od moře s vodou, dále proti proudu však bylo koryto vyschlé. Těsné okolí koryta bylo ploché, místy kamenité, místy travnaté, více či méně řídké porostlé dřevinami. Ploché údolíčko bylo hraničeno kamenitými svahy. Tato lokalita byla

nejúspěšnější z celé výpravy. Nejprve jsme hned v ústí řeky spatřili několik dospělých želv kaspických. Později, již za tmy, jsme při mytí nádobí v deltě našli i mládě.

Odpolední průzkum jsme pomalu směřovali proti proudu řeky. Mimo běžné hledání jsme zkoušeli také obracet kameny a podobné věci – to kvůli plazům žijícím skrytě v podzemí. A tak jsme pod jednou z pohozených starých kostek ztraceného bednění objevili červora *Blanus trauchi*. Vcítit se do pocitu někoho, kdo se štítí hadů, si představit nedovedu, ale představit si štítění červora už bylo možné. Tento zástupce zvláštní nadčeledi řádu ještěřů není na pohled nijak elegantní a opravdu připomíná velkého červa. Jejich nepostřehnutelná „očka“ vnímají pouze tmou a světlo (podobně jako oči slepáků), proto bylo tomuto dospělému, přes 20 cm dlouhému jedinci, vytažení na denní světlo asi nepříjemné. Svojí trojúhelníkovitou hlavou se stále snažil zavrtat do dlaně a celkově byl v ruce „neposedný“. Když se pak na volné zemi dostal hlavou pod hrabanku, zůstal nehnutě v klidu. Sami nemáme rádi, když nám někdo uprostřed tmavé noci rozsvítí, tak jsme červora dlouho netrápili a po rychlém nafotografování ho šoupli zpět pod jeho „industriální“ úkryt.

Průzkum pokračoval, když vtom se ozval výkřik naší gastronomické referentky Bodlinky. Aktivní novopečená členka naší výpravy spatřila velkého tmavého hada, jak se od ní snad ve třech vteřinách přesunul téměř 20 metrů po zemi a pak na přes 5 m vysoký polosuchý listnatý strom. Hada byl skutečně v koruně stromu, tak jsme s Ěťou neváhali a oba se začali na strom za ní dobývat, nedbaje četných krvácejících bodanců od trní a škrábanců od větví. Ěťa byl téměř nahoře, já níže a po určitém úsilí ho naší nejdelší herpetologickou holí uchopil, předal do mé hole a tak jsme s ním postupně slezli dolů – zde se hole opravdu osvědčily jako prodloužené ruce herpetologa. Byla to téměř 140 cm dlouhá štíhlovka východní (*Dolichophis jugularis*), nakonec náš nejimpozantnější expediční nález. Štíhlovka byla hodně agresivní, trvalo dlouho ji uklidnit a tak nám ke škrábancům přibylo i mnoho kousanců. Jinak je to ale nádherný velmi tmavý had s načervenalým břichem, v něčem připomínající „aeskulapku“.

2 hadi nám zmizeli nepoznaní v ostružinách. Pikolík s ošetřovatelkou Kořalkou viděli v korytě 2 velké hady, kteří se však rychle odplazili do křoví, kde jsme je už nedohledali. Podle výpovědi obou svědků se mohlo klidně jednat o užovky sarmatské (*Elaphe sauromates*), což by byl jistě další skvělý nález. Podle nich se hadi možná pářili, ostatně byl první máj, lásky čas..... Každopádně jsme museli Pikolíka hodně pokárat, že se přes svůj temperament po hadech nevrhl. Z ještěřek jsme tento den objevili na pláži *Anatolacerta oertzeni*.

Pokračování v příštím čísle.

Kousavá štíhlovka *Dolichophis jugularis* byl náš nejlepší úlovek.

TERRABAZAR

VÝSTAVNÍ A PRODEJNÍ TERARISTICKÁ BURZA

20.12.2014 / 31.1. / 28.2. / 14.3.2015

9:00-12:00 hod.

Konferenční centrum City

Na Strži 65/170

140 00 Praha 4

www.TERRABAZAR.cz

www.facebook.com/TERRABAZAR

Stavba balkonového výběhu

Hodování po odzimování.

Text a foto: Aleš Kerner

Jsem chovatel želv od roku 2009, tedy nejsem žádný zkušený matador, který chová želvy od svého dětství. Letos začínám teprve druhou pětiletku.

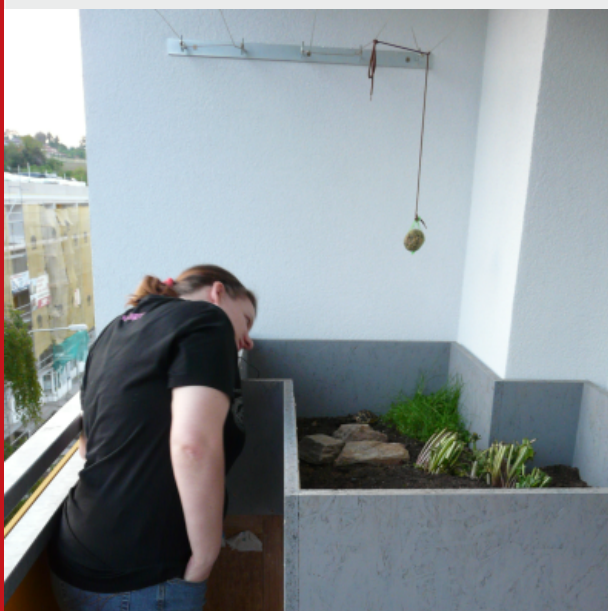
V době, kdy jsem si pořizoval první želvu, se již sice internet rozšiřoval, ale informací na něm moc nebylo. Existovalo jedno větší fórum, kde se sházeli chovatelé a předávali si informace, ale v podstatě většina, dnes už želvařů, tenkrát byla také začátečníky. Takže jsem také udělal své první, začátečnické chyby, a mé první želvy nejsou a již nebudou ideální. Ale jedno jsem věděl určitě. Pro želvy evropanky (*T. hermanni*, *T. graeca*, *T. marginata*) je dobré zimování a možnost výběhu.

Na vyložení velký výběh byly mé želvy v roce 2011, kdy jsem stavěl tento balkonový, ještě malé. A pořád lepší nějaký prostor na balkoně, než téměř

celoroční terárium. Už jen z důvodu zimování a odzimování. Padlo tedy rozhodnutí postavit balkonový výběh.

Bydlím v paneláku a naštěstí máme celkem velký balkon, takže umístění výběh nebyl zase až takový problém. Vzhledem k tomu, že po revitalizaci domu nemáme zábradlí klasického typu, ale z desek, výběh jsem musel zvednout nad úroveň zábradlí, aby na něj alespoň po část dne svítilo slunce. Výhodou bylo, že se dal využít zase celkem široký parapet.

Postup byl celkem jednoduchý, vše jsem řádně změřil a nakreslil to. Nezapomněl jsem ani na boudu, ani na okno, aby do výběhu svítilo slunce co nejdříve. Potom jsem oslovil kamaráda truhláře, aby mi nařezal materiál z OSB desek. Mám to štěstí,

Kontrola želv ve výběhu.

Díry po obvodu jsou nutné pro odvod vody.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy**
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Osetý a osázený výběh.

že máme v paneláku sušárnu a mám tolerantní sousedy, takže jsem si mohl výběh sestavit a natřít tam. Pro nátěr jsem použil barvu Bisil, která je určená pro styk s pitnou vodou a po zaschnutí pro lidi, tedy i pro zvířata nezávadná. Nevýhodou je, že při nátěru nevoní, ba přímo smrdí. Takže pro ty, co by mě chtěli následovat, doporučuji nátěr až přímo na balkoně. Dva nátěry stačily. Na okno jsem umístil muší pletivo a orámoval ho lištou, aby se želvy neporanily.

Na ukotvení na balkoně jsem použil starou skříňku a jeden smrkový hranol. Nyní přijde to nejdůležitější, na co se nesmí při výstavbě zapomenout. Ve dně musí být dostatek děr pro odvod vody.

Jedním důvodem je přehnaná zálivka výběhu a druhým, horším, je velký déšť, který by při absenci otvorů udělal z výběhu bazén a ze suchozemských želv, želvy vodní, což jak víme, by mohlo mít fatální následky. Další důležitou součástí výběhu je nopová fólie. Slouží k tomu, aby se oddělila drtivá většina hlíny od dřeva. Prodlouží to trvanlivost výběhu.

Nyní už jsme ve fázi, kdy můžeme navozit hlínu s pískem. I když má výběh 1m² (v podstatě dvě terária 100x50 cm), tak hlína váží tolik, že ji jeden chlap najednou neunes. Z počátku jsem tam navezl dvě dětské vaničky hlíny smíchané s pískem. Nezdá se to, ale opravdu to něco váží. Jakmile je ve výběhu hlína, tak stačí nacpat boudu buď hoblinami (to jsem měl, když byly želvy menší) nebo slámou (na tu jsem přešel cca po roce), osít výběh jetelem a jitrocelem a zasadit vydloubnuté pampelišky. Ale pokud nenecháte výběh alespoň rok bez želv, tak rostlinky vydrží velice krátkou

dobu. Želvy si s tím poradí.

Někoho jistě napadne, jak je to s umístěním boudy, že ne vždy jde výběh umístit tak, aby byla bouda na východ... Ani já to tak nemám. Na výběh mi svítí pouze odpoledne. Ale to jsem vyřešil jednoduše ranním dosvitem lampou, která láká želvy z výběhu ven. Je nutno počítat s tím, že žárovka musí být silnější než v teráriu, když je venku. Používám tam 100 W bodovku. Elektriku a elektroniku mám umístěnou ve skřínce pod výběhem, takže na to neprší. Tento hybridní způsob provozu mi funguje dobře.

A jak výběh funguje jako celek? Myslím, že ke spokojenosti želv i mojí. Pro větší želvy nedávám už do terária vůbec, po zimování jdou přímo na balkon do výběhu, na podzim jdou zase přímo do lednice, protože se zazimují samy a přirozeně. Výhodou balkonu ve vyšších patrech je i to, že nezná přízemní mrazíky.

Letos již bude výběh fungovat 4. rok. V loni bylo nutno opravit „okno“, protože želvy, jak rostou a jsou silnější, tak pletivo vytrhaly a hrozilo poranění. Tak jsem pletivo nahradil makrolonem. To už jen tak nezničí. A buď letos, nebo příští rok budu muset část, kam prší, natřít, aby nenasákly OSB desky vodou.

Ve výběhu také mám nainstalovanou webkameru, odkaz je: <http://www.zelvaci.cz/kamera/>

Ale výběh samozřejmě ožije až na jaře po odzimování. Nyní je „pocukrovan“ krmným vápencem a mám připraveno osivo jetele, jitrocele a pampelišky, aby až se želvy probudí, měly něco dobrého do „zobáku“.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy**
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Nopová folie prodlouží trvanlivost výběhu.

Výběh posypaný krmným vápencem.

Želvy rády zelézají do vysoké trávy

Úvod do teraristiky (35)

8. Rozmnožování terarijních zvířat

8.5. Inkubace vajec

8.5.3. Metody inkubace vajec a inkubátory

8.5.3.1 Inkubační chování plazů

Samice jihoafrické plivající kobry *Naja pallida* nedlouho po snůšce.

Text a foto: Ivan Vergner - ivan.vergner@atlas.cz

V minulém dílu jsme se seznámili s možnostmi v jakém zařízení vejce inkubovat. Na to úzce navazuje problém, v jakém, resp. na jakém substrátu mají být vejce uložena. Opět zde existuje řada možností od nejjednodušších po složitější. Nejprve se seznámíme se substráty, do nichž samice vejce v přírodě snášejí.

Vejce uložená samicí ještěřů jsou v případě gekonů často jen uložena na povrchu v paždí listů rostlin, na povrchu půdy, případně nalepena na pevném podkladu. Tato vejce s tvrdou skořápkou je nejpřirozenější inkubovat na povrchu substrátu, případně i zcela bez substrátu. Uložení na substrátu má jen ten účel, že případně umožňuje udržovat vhodnější mikroklima pro vejce. V případě vlhčení těchto vajíček rosením se vždy musíme vyhnout přímému postřikání povrchu vajec, vlhčí se jen substrát pod vajíčky. Jak výše řečeno, je možná i inkubace bez substrátu. Potom se vejce uloží na přiměřeně hustý nerezový nebo plastový rošt, aby byla vystavena ze všech stran působení vzduchu v inkubátoru. Gekoni žijící v suchém prostředí polopouští a pouští často ukládají svoje vajíčka s tvrdou skořápkou pod zem, mnohdy i dosti hluboko do zóny, kde se udržuje stálá vlhkost a neprojevuje se zde každodenní přehřátí sluncem. Tato zóna bývá v písčité půdě subtropů a tropů asi 10 až 15 cm pod povrchem. Také tato vejce je možné inkubovat bez substrátu nebo na povrchu substrátu. Platí to i pro želvy a krokodýly, kteří také

kladou vejce s pevnou skořápkou.

Další skupiny gekonů (Diplodactylidae, Eublepharidae) kladou vejce s pružnou kožnatou blánou na povrchu. Podobně všichni zástupci leguánů včetně anolisů (Polychrotidae), ještěrek (Lacertidae), chameleónů (Chamaeleonidae) a další ještěři kladou vejce s pružnou blánou na povrchu. Tato vejce mají tu vlastnost, že mění během vývoje zárodků svoji velikost, rostou spolu se zárodkem. Jsou více nebo méně, ale vždy závislá na příjmu vlhkosti z okolního prostoru. Jak bylo již v minulých dílech vysvětleno, samice často pro vejce vytvářejí noru, kde je nezahrabávají, ale uloží na dno předem vyhrabané komůrky. Potom na ně působí jen okolní vlhký vzduch a poměrně velmi stabilní teplota. Jiné druhy ovšem svoji snůšku naopak pečlivě zahrabou do substrátu. K tomu si předem vyhrabou jamku. Její hloubka je u menších ještěřů a želv kolem 5 až 15 cm, u chameleónů a větších druhů ještěřů a želv 25 až 30 cm někdy i více. Dno takové jamky téměř vždy zasahuje do zóny stále vlhké země, často až na tvrdý geologický podklad půdy. Mnohé větší druhy (leguáni, varani aj.) si vyhrabávají pro uložení vajec nory, někdy dosti dlouhé a hluboké. Samozřejmě i zde uložení vajec zasahuje do zóny stále vlhkého substrátu. Pouze u zemních želv v stepních a polopouštních podmínkách často ani uložení vajec do značné hloubky substrátu nezaručuje jeho trvalou vlhkost. Všechny samice dávají v přírodě pro uložení snůšky přednost lehkým zeminám na

Vejsce gekončička *Eublepharis macularius*, snesená samicí volně na dno komůrky pod plochým kamenem v teráriu.

svažitých pozemcích, vrstvám slehlého rostlinného materiálu, tlejícím dřevitým materiálům (padlé tlející stromy, větve, kůry aj.), případně příležitostným substrátům (hromady hnoje, kompostu, kypré zeminy, písku aj.). Samice některých druhů snůšku vajec hlídají (někteří scinkové, Scincidae; slepýšovci, Anguidae; neotropičtí Gymnophthalmidae aj.), dokonce se kolem ní obtáčejí, ale samice většiny druhů ještěřů místo snůšky dobře zamaskují a ponechávají vejce svému osudu.

Hadi (Serpentes) mírného a subtropického pásma snášejí vejce většinou nehluboko do kypré písčité země, do vlhkého listí, slehlého tlejícího rostlinného materiálu nebo do příležitostných hromad vlhkých strukturálních substrátů (hromady hnoje, kompostu, lehké sypané zeminy, písku aj.). Z toho, že i několik samic žijících v okolí vhodného místa pro snesení vajec snáší vejce nedaleko vedle sebe, případně současně na jedno místo, je vidět, že nalézt místo vhodné pro inkubaci vajec v přírodě je pro samici velmi obtížný úkol a i u plazů „příklady táhnou“. Samice krait a některých jiných hadů snášejí vejce do závitů svého těla, které tvoří často také podklad snesených vajec. V tropech jsou časté snůšky hadů pokládány volně na zem, zpravidla v skrytu rostlin, kamenů nebo do podzemního úkrytu. Samice často takové snůšky hlídají tím, že hlídkují v okolí snůšky, případně je obtáčejí volnými závitů těla, které se více semknou za nepříznivého počasí (deště) a v noci. Pověstné jsou tímto chováním samice prudce jedovatých kober a mamb, které se navíc v té době stávají útočnými a velmi nebezpečnými. Strážení, případně obtáčení snůšky se vyskytuje i u jiných jedovatých a nejedovatých hadů.

Krokodýlí samice (Crocodylia) některých druhů vytvářejí pro snůšku kupu většinou písčité zeminy s

Samice chameleóna *Chamaeleo calytratus* při snůšce vajec do třílitrové lahve s pískem (autor snímku: Petr Nečas).

přímísenými organickými zbytky z okolí nedaleko břehu, čímž vzniká jakýsi přírodní kompost. Menší druhy tvoří kupu malou, vysokou do 30 až 40 cm, velké druhy tvoří kupu vysokou 70 až 100 cm. Kupa má vždy značný průměr, asi troj- až čtyřnásobný proti výšce, krokodýlí samice totiž snášejí vysoký počet vajec. Vejce ukládají potom doprostřed kupy, nevysoko nad úroveň okolního terénu. Samice, někdy i samec, hlídkují po celou dobu inkubace poblíž snůškové kupy a útočí na každého rušitele. Samice, někdy oba rodiče, navíc asistují při líhnutí mláďat.

Přírodní substráty, do nichž samice ukládají svoje vejce, jsou v případě hnoje, kompostu, slehlého tlejícího rostlinného materiálu apod. biologicky velmi aktivní, někdy jde o téměř anaerobní a teplo produkující bakteriální procesy. Ukazuje to nesmírnou odolnost pružné vaječné blány vůči průniku nežádoucích látek do nitra vejce a velmi nízkou potřebu výměny vzduchu v okolí vajec. To jsou pro umělou inkubaci velmi příznivé faktory, ale i ty jsou samozřejmě limitovány.

Z nálezů snůšek plazů v přírodě se ukazuje, že i v přirozených podmínkách je často značně snížena líhivost mláďat. Bylo to zjištěno i u gekonů lepících hromadně vejce na společné snůškové místo. Určité procento vajec je nevylihnutých, obsahují uhynulé zárodky většinou nedlouho před líhnutím. Z uvedeného plyne, že tím více v umělých podmínkách v teráriu je třeba velmi promyšleně a pečlivě podmínky pro snůšku vajec a další zacházení s nimi připravit. V příštích dílech se seznámíme s inkubačními substráty, jejichž volba je velmi důležitá, mnohdy klíčová pro zdar inkubace snůšky vajec.

Literatura:

Marhoul, P. (1992): Desatero inkubace vajec plazů. - Terarista, Střednice, 3 (2-3): 8 - 15.

Vajíčko *C. variegatus* bezprostředně po snůšce je uloženo volně v komůrce pod plochým kamenem.

Drúza vajec *N. pallida* pár dní před líhnutím v inkubační nádobce, substrátem je rašelina.

- || Bezobratlí
- || Ještěři
- || Hadi
- || Obojživelníci
- || Želvy
- || Cestopis
- || **Chov**
- || Systematika
- || Reportáž
- || Ochrana
- || Recenze

Historie teraristiky a herpetologie v České republice – část 3.

Z vernisáže výstavy „Příroda Kuby ve fotografiích“. Vlevo Prof. Zdeněk Vogel si prohlíží diapositiv, vpravo fotograf přírody Jan Václav Staněk.

Text a foto: Ivan Vergner

Mimopražské teraristické aktivity a dětské kroužky

Z mimopražských aktivit nejprve vznikla Herpetologická stanice při ZDŠ v Chlumu u Třeboně (1952) a její zakladatel a vedoucí, ředitel této školy, Jiří Niedl, zde vytvořil přírodovědecký kroužek dětí, které do činnosti stanice zapojil. Další byl vznik stálé výstavy Akvárium-Terárium zoo Plzeň v Palackého tř. 5, zal. v létě 1962 (50 akvárií, 10 terárií, insektária). Po rekonstrukci byla znovu otevřena 1. 5. 1974. Záhy potom vznikl teraristický kroužek v Rakovníku (1963), vedoucí prom.biol. Václav Laňka a Pavel Polák. Tento kroužek ve spolupráci s dalšími spolupracovníky uspořádal výstavu obojživelníků a plazů; vernisáž 26. 4. 1969, trvání 14 dní, vystaveno bylo 140 zvířat v 65 druzích. Podobně jako v Rakovníku vznikl kolem r. 1973 teraristický kroužek při ODPM Neratovice, vedoucí RNDr. Zdeněk Žižka CSc. Teraristický kroužek při Exotáriu Oloví založil Jaroslav Tišer r. 1965; v r. 1974 zde zorganizoval aktiv mládežnických kroužků z Čech a Moravy. Herpetologický kroužek při ODPM ve Žďáru nad Sázavou byl založen 1965 ředitelem místní ZDŠ Ing. Stanislavem Nenadálem. Další kroužek mladých teraristů vznikl kolem r. 1970 při Stanici mladých přírodovědců (SMP) Horažďovice (vedoucí K. Průcha). V Praze ve stejné době vznikl teraristický kroužek při ODPM Praha 3-Žižkov, vedoucí Max Gallia; o pár let později (1965-68) teraristické

kroužky při ODPM Praha 4, vedoucí Jan Balada a při MSPM Praha 5, vedoucí Jan Nedvěd, později Miloslav Ferles a Ladislav Machala aj. V organizaci dospělých teraristů pod ČSCHDZ v Praze se však stále nic nepohnulo kupředu.

Vznik Sekce pro akvaristiku a teraristiku SNM Praha

Mezi tím se jiná skupina akvaristů a teraristů pokusila o daleko úspěšnější spolkový projekt. Ve Společnosti Národního muzea v Praze, Přírodovědném sboru, založili sekci pro akvaristiku a teraristiku, SAT. Za vznikem této sekce stáli za akvaristy pánové Ing. Karel Krček, Ing. Václav Vávra a Miroslav Martinec, za teraristy MVDr. Ivan Těšík a Prof. Zdeněk Vogel. Sekce byla založena v lednu 1966. První teraristická přednáška v zasedací síni NM se konala 31. 10. 1966, přednášel Prof. Zdeněk Vogel: „O nejvzácnějších plazech“. K 3. 6. 1971 byla SAT povýšena na samostatný Sbor pro akvaristiku a teraristiku (SAT) a v r. 1972 přejmenována na Vivaristický sbor. Vedení SAT 1971 - předseda: Ing. Karel Krček; místopředseda: RNDr. PhMr. Jiří Stodola; jednatel: Ing. Václav Vávra; členové výboru: RNDr. Karel Dirlbek, CSc., JUDr. Josef Koch, Otakar Litomiský, Josef Lonský, Václav Martínek, Ing. Jiří Novák, Jaromír Oplištil, Václav Poncar, MVDr. Ivan Těšík a Vladimír Volf. Vedení SAT 1972 - předseda: Václav Martínek; místopředseda: JUDr. Josef Koch; jednatel: Věra Drábková; členové: Ing. Josef Hrázský, Ivan Kvapil, Otakar Litomiský, Josef

Lonský, Miroslav Martinec, Zdeněk Martínek, Ing. Jiří Novák, Jaromír Oplištil, Jiřina Plachá, Ivan Pojar, MVDr. Ivan Těšík a Prof. Zdeněk Vogel.

Vedení ČSCHDZ a její ÚOK pro akvaristiku a teraristiku nelibě nesli, že se nedaří založit životaschopnou MO teraristů v Praze. Proto administrativně 4. 10. 1970 rozhodli, že se teraristé přidruží k již dlouhodobě dobře pracující organizaci akvaristů. Tak 1. 1. 1971 vznikl kroužek, skupina teraristů, v rámci Místní organizace ČSCHDZ Tatra – akvaristé Praha 5, později přejmenované jako Základní organizace ČSCH 05/04 Akvaristé a teraristé Tatra, Praha 5. Jejím předsedou byl legendární akvarista, invalidní Karel Polák (1912–1987). Ve vedení teraristického klubu byli od počátku Jiří Niedl a zpočátku výše zmíněný Bedřich Sochor, později také Prof. Zdeněk Vogel. Teraristický klub se scházel na samostatných schůzích v zasedací místnosti za stálou akvaristickou výstavou Tatra. Kolem šuměla vzduchová čerpadla a pumpy, do šera zářila akvária – vivaristická pohoda nejvyššího stupně. Tu bohužel často kazil svou věčně znechucenou až žlučovitě otrávenou náladou právě stále zachmuřený předseda Karel Polák. Schůze byly svolávány většinou jedna nebo dvě ročně, v předjaří a na podzim. Byly doplněné někdy jednou, nejvýše dvěma přednáškami, tehdy ve velké většině bez promítání diapozitivů. Zlatým hřebem tehdy bývaly vzácné přednášky legendárního Aldo Olexy s překrásnými diapozitivy, časem pěkné diapozitivy v přednáškách začali používat i další přednášející. Často však byly v té době i schůze bez přednášky. Od podzimu roku 1972 se teraristé začali scházet také na Národních aktivech teraristů v Chlumu u Třeboně, které skoro každoročně pod hlavičkou ČSCHDZ až do roku 1985 organizoval nezapomenutelný, obětavý a veselý Jiří Niedl (1920 – 1986). Na konci roku 1979 narostlo napětí v akvaristicko-teraristické organizaci *Tatra* do té míry, že začalo vše směřovat k osamostatnění skupiny teraristů. V dubnu 1980 tak vznikla nová Základní organizace ČSCH 02/05 Tera Praha 2 a jejím pro příští roky dlouholetým předsedou se stal pan Vladislav Malý (*1944). Tato organizace dospěla až k hromadnému zániku teraristických organizací v ČSCH po roce 1989. Na troskách této nejstarší,

skutečně fungující teraristické organizace, vznikla v březnu 1991 Teraristická společnost Praha, jejímž předsedou je od počátku vynikající Dr. Petr Kodým.

Vznik Ichthyologicko-herpetologické pobočky ČVTS

Vrátíme-li se k aktivitám SAT pod křídly Společnosti Národního muzea, její činnost rovněž nabývala na síle a významu. Vedení SAT vyvíjelo přednáškovou činnost a začalo v r. 1971 vydávat Zprávy SAT, 6 čísel do roka. Jejich redaktorem se stal legendární popularizátor akvaristiky, pan Otakar Litomiský (1916–2006). Památkou na tuto organizaci je 24 sešitů Zprávy SAT s cyklostylovaným obsahem, z čehož zabírá asi 90 % akvaristika a asi jen 10 % teraristika. Vedení Národního muzea a Společnosti Národního muzea bylo postupně znepokojeno stále narůstajícím počtem členů SAT, resp. Vivaristického sboru. Ke konci roku 1972 to bylo již 612 členů a počátkem roku 1974 dokonce asi 1 300 členů. Z toho počtu ovšem bylo jen asi 20 % teraristů. Tímto počtem členů převyšoval *Vivaristický sbor* všechny ostatní sekce a sbory SNM dohromady. Vznikaly proto administrativní tlaky ze strany SNM a vedení NM i ÚV ČSCHDZ k omezování činnosti až úplnému zrušení SAT. Na konci roku 1974 tehdy vedení SAT provedlo vysloveně záchranný politický tah a přesunulo celou aktivitu, a tím postupně i všechny členy, do nové organizace, nazvané Ichthyologicko-herpetologická pobočka České vědeckotechnické společnosti (IH-ČVTS). Pobočka měla sídlo v Herpetologické stanici v Praze 6 – Suchdol, tedy v působišti a bydlišti Prof. Zdeňka Vogla. V čele pobočky se vystřídali do jejího administrativního zrušení Václav Martínek (1974), Miroslav Martinec (1975), Ing. Václav Vávra (1976), Miroslav Martinec (1977–1979) a Ing. Ivan Vergner (1980). Kromě mne to byli všichni akvaristé. Ve vedení Herpetologické sekce se vystřídali Prof. Zdeněk Vogel (1974), který byl po celou dobu místopředsedou pobočky, dále Zbyšek Vít (1975–1976), Jiří Vergner (1977–1978) a Jarmila Pláteníková (1979–1980). Ichthyologicko-herpetologická pobočka ČVTS v Praze měla počátkem r. 1975 již 340 členů, z toho 98 teraristů. Vedení pobočky 1975 – předseda: Václav Martínek; místopředseda: Prof. Zdeněk Vogel; jednatel: Otakar Litomiský; členové: Vladimír Hampl, JUDr. Josef Koch, Evžen Korbel, Miroslav Martinec, Emil

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Pavelka, PhDr. Jiří Stodola, Zbyšek Vít, Ivan Kvapil, Zdeněk Martínek a Ing. Václav Vávra. Počet členů k 31. 1. 1976: 486. Významnou akcí byla vivaristická konference, konaná 22. 5. 1976 v NM Praha (4 přednášky, z toho 3 německé). Vedení 1976 – předseda: Ing. Václav Vávra CSc.; místopředseda: Prof. Zdeněk Vogel; jednatel: Otakar Litomýský; členové: Jan Bůbal, Václav Bárta, Otto Hruža, RNDr. Vladimír Chaloupecký CSc.; JUDr. Josef Koch; Miroslav Martinec, Emil Pavelka, PhDr. Jiří Stodola CSc., Zbyšek Vít, Ivan Kvapil a Zdeněk Martínek. Od 1. 1. 1977 převzala ČVTS Praha vydávání časopisu Akvárium terarium a přenesla ho z Orbisu do nakladatelství Panorama. Na čele pobočky stál výbor pobočky, ale samostatnou spolkovou činnost vyvíjely tři sekce: ichtyologická, herpetologická a sub-aqua¹, které měly vlastní vedení tvořené výborem sekce. Celkem tyto sekce sdružovaly asi 650 členů, z toho přibližně 450 členů akvaristické sekce, 150 členů teraristické sekce a 50 členů potápěčské sekce sub-aqua. Pobočka hradila administrativní náklady sekcí, nájem sálů pro přednášky a případně vydávané tiskoviny k akcím. Zastupovala také pobočku navenek. V herpetologické sekci se pořádaly ročně 1 – 2 celodenní přednáškové dny ve větších sálech v Praze a několik jednotlivých přednášek většinou v zasedacím sále NM v Praze. Všichni členové dostávali jednou ročně výroční zprávu výboru pobočky, všech tří sekcí, a další informace v několikastránkové tiskovině. Činnost se hradila především z členských příspěvků a jistou podstatnou část nákladů kryla dotace Městské rady ČVTS.

Na návrh skupiny teraristů jsem se stal členem výboru pobočky. Byl jsem na výroční schůzi pobočky 15. 1. 1977 v hotelu Tichý na Žižkově zvolen členem výboru a na následující první schůzi výboru jednatelem pobočky (1977–1979). Velmi jsem tím pronikl do práce výboru a zejména organizační problematiky nejen teraristiky, ale také blízkých vivaristických odborností akvaristiky a sportovního potápění s přírodovědným zaměřením. Vedle povinností jednatele (jednání za pobočku asi jednou či dvakrát za rok) jsem především prováděl záznamy z jednání výboru pobočky a předsedovi jsem zasílal na stroji přepsaný zápis. Scházeli jsme

se v klubovně pobočky v Husitské ulici 5 (Praha 3-Žižkov), ležící na jejím začátku, nedaleko železničního viaduktu. Byla to nevelká přízemní místnost se zvláštním vchodem z ulice, s jediným oknem na ulici a malou místností vzadu do dvora, sloužící jako sklad a archiv. V té větší místnosti s oknem do ulice jsme zasedali. Do schůzí výboru, v němž jsem zažil jako předsedu první rok 1976 Ing. Václava Vávru a další léta zemitého Miroslava Moravce, se mnou chodila jako členka výboru nejčastěji švagrová Olga Vergnerová jako zástupkyně Herpetologické sekce, někdy místo ní tehdy velmi mladý Jaromír Petřtl, tenkrát ještě student medicíny, později ještě mladší slečna Jarmila Pláteníková. Dnes po letech (2012) se z této klubovny stal Blue Bar – Non Stop.

Bohužel Český svaz chovatelů (ČSCH) začal od roku 1979 vyvíjet politický tlak na městskou radu ČVTS v Praze, aby pobočku zrušila a tím pomohla sjednocení akvaristů a teraristů pod křídly ČSCH. Jako jednatel jsem se s předsedou Miroslavem Martincem musel zúčastnit ponižujících, obtížných a marných jednání na předsednictvu Městské rady (MR) ČVTS a v sekretariátu ÚV ČSCH v Praze-Kobylisích během podzimu 1979. Předseda pobočky, Miroslav Martinec, byl zásadním odpůrcem přechodu členů pobočky do ČSCH. Bylo však jasné, že tomu za dané politické situace nelze zabránit a bylo tedy třeba vyjednat na Městské a Ústřední radě ČVTS a na ÚV ČSCH co nejlepší podmínky převodu majetku a přechodu členů do ČSCH. Na bouřlivé výroční schůzi 15. 3. 1980 se jasně ukázalo, že předseda Miroslav Martinec, dělník, komunista, již bělovlasý pán před důchodem, by svým nesmiřitelným postojem k ČSCH přivedl pobočku k úplné zkáze. Proto byla na schůzi vyvolána kampaň za nezvolení Miroslava Martince předsedou pobočky. Mě, jednatele pobočky, tehdy přítomní teraristé i akvaristé přesvědčili, abych dělal protikandidáta M. Martincovi na funkci předsedy pobočky – a přítomní členové (asi 80 až 100 osob) mě skutečně většinou hlasů v tajném hlasování zvolili. Švagrová Olga Vergnerová se stala v té době místo mě jednatelkou pobočky. Stal jsem se tedy předsedou pobočky na necelý rok do jejího administrativního zrušení a zhruba na rok do její úplné likvidace². Vděčně

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov**
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

přítom vzpomínám na ostatní členy výboru, kteří mě v tom nelehkém úkolu pomáhali. Byli to zvláště vědecký sekretář Ing. Ladislav Maľa a hospodář Ing. Tomáš Hůla. Ten první mě připravoval různé potřebné zprávy, ten druhý finanční a majetkové přehledy. Vzpomínám si, jak jsme se třeba sešli s Ing. Hůlou po ránu v kavárně Slavie při kávě, abychom získali lepší náladu před tím, než jsme spolu šli na další neradostné likvidační jednání v Ústřední radě ČVTS na Novotného Lávice. Po skončených náročných jednáních v ČVTS i ÚV ČSCH z herpetologické sekce vznikla nová ZO ČSCH teraristé Praha 3 s působností v celé České republice a z ichtyologické sekce nová ZO ČSCH akvaristé Praha 3 s omezenou působností pouze na Prahu. Té zůstala také klubovna pobočky v Husitské ulici a výstavní fundus. Členové ze sekce Sub-Aqua, potápěči s přírodovědným zaměřením, vytvořili Místní organizaci Praha 3 v rámci Svazarmu. Předsednictvo MR ČVTS Praha dne 12. 6. 1980 rozhodlo o ukončení činnosti a likvidaci Ichtologicko-herpetologické pobočky k 31. 12. 1980. Členové byli svoláni v sobotu 25. 10. 1980 na mimořádnou schůzi, kde museli schválit navržený způsob likvidace pobočky. Zrušením pobočky zanikl i nadějně se rozvíjející časopis herpetologické sekce NATRIX, kdy bylo vydáno jen první průzkumné nulté číslo v roce 1979 a číslo 1/1980. Při těch likvidačních jednáních na MR ČVTS v Praze jsem se dověděl, že si na nás jako na nečekanou konkurenci brzy stěžoval JUDr. Jan Bůbal, tehdejší šéfredaktor časopisu Akvárium terarium. Schůzka výboru pobočky, svolaná do klubovny v Husitské ulici v úterý 17. 3. 1981, ukončila definitivně činnost této organizace, která 6 let pod ČVTS a před tím 4 roky pod Společností Národního muzea přinášela radost a poučení stovkám akvaristů, teraristů a přírodovědně zaměřených potápěčů.

Herpetologická sekce IH-ČVTS pod vedením bratra Jiřího Vergnera (1977–1978)³ se v roce 1977 rozhodla vedoucí měrou účastnit přípravy reprezentační fotografické výstavy v přízemí

Národního muzea v Praze. Výstava byla připravována s pomocí Národního muzea a pod záštitou Domu kubánské kultury v Praze. Výstava dostala název „Příroda Kuby ve fotografii“. Scénář výstavy sepsali Jiří Vergner a Jarmila Pláteníková, tehdy půvabná mladá teraristka ve věku asi 21 let, členka herpetologické sekce. Výtvarnicí výstavy byla Zdeňka Jasanovská. Na 97 vystavených fotografiích se podílelo 10 autorů, mezi nimi já s dvěma snímky a bratr Jiří s úžasnými 31 snímky. Národní muzeum a Dům kubánské kultury se spolu s IH pobočkou finančně podíleli na náročném zpracování barevných fotografií formátu 30 x 40 cm i větších. Slavnostní vernisáž výstavy proběhla ve čtvrtek 16. 2. 1978 a zúčastnil se jí krátce tehdejší kubánský velvyslanec v Praze, samozřejmě ředitelka Domu kubánské kultury v Praze, paní Liliana Corcho Abreu, a další kubánští hosté. Z významných českých hostů to byl především fenomenální fotograf a popularizátor přírody, Dr. Václav Jan Staněk, a dále většina autorů fotografií na výstavě a zástupci Národního muzea. Do výstavního katalogu mě paní Liliana vepsala hezké věnování a její tlumočnice jeho překlad: „*S obdivem věnuji těchto pár řádků našemu soudruhu spolupracovníkovi, protože díky jeho zájmu a společnosti zahájil Dům kubánské kultury výstavu Příroda Kuby ve fotografii*“ (španělsky: „Naturaleza de Cuba en fotos“). Výstava byla pěkná, v Národním muzeu měla končit po prázdninách 31. 8., ale byla prodloužena až do 30. 9. 1978. Potom byla instalována od počátku prosince 1978 do konce února 1979 v Museum für Naturkunde Berlin (NDR) s názvem „Čeští fotografové pozorují zvířata na Kubě“ (Tschechische Fotografen sehen Tiere in Kuba). S výstavou do Berlína jela pomáhat s instalací a uvedením Jarmila Pláteníková.

2 V souvislosti s funkcí předsedy pobočky jsem byl ještě v létě 1987 předvolán na Oddělení vyšetřování SNB v Kutné Hoře, kdy mě příslušník kriminálky vyslychal jako svědka kvůli nějakému neproclenému dovozu vajíček žabronožek solných (*Artemia salina*), což je speciální akvarijní krmivo. Moje výpověď měla vnést světlo do vyšetřování předsedy Ichtologické sekce pobočky, Ing. Ivana Krouského, který byl ze zmíněného deliktu obviněn. Dobře jsem se s ním znal z ÚOK AT. Bohužel jsem o celé této akci jako předseda pobočky vůbec nic nevěděl a nemohl jsem tedy nic k této věci objasnit.

3 Já jsem byl v té době členem výboru Herpetologické sekce a jednatelem IH pobočky.

RNDr. Zdeněk Žižka CSc.

Literatura:

Jiroušek, V. (1965): Další přínos československé teraristice a akvaristice. – Akvárium a terárium, Praha, 8 (5): 76 – 77.

Laňka, V. (1970): Výstava plazů v Rakovníku. – Akvárium a terárium, Praha, 11 (3): 47 - 48.

Macků, J. (1964): Teraristický kroužek při Okresním domě pionýrů a mládeže v Rakovníku. – Akvárium a terárium, Praha, 7 (5 - 6): 92.

Niedl, J. (1966): Teraristé zasedali... – Akvárium a terárium, Praha, 9 (6): 96.

Polák, K. (1965): Zřízení nové celostátní organizace čs. akvaristů a teraristů. – Akvárium a terárium, Praha, 8 (2): 31 – 32.

Tišer, J. (1972): Činnost dětského kroužku v Oloví. – Akvárium a terárium, Praha, 15 (3): 94 - 96.

Vítek, F. & J. Houba (1967): Zájmová skupina teraristiky Sekce pro akvaristiku a teraristiku. – Akvárium a terárium, Praha, 10 (2): 32.

Setkání teraristů v Chlumu u Třeboně (1985), Dr. Zdeněk Žižka vlevo v tmavém obleku.

Z vernisáže výstavy „Příroda Kuby ve fotografii“ (1978). Zleva: Jarmila Pláteníková, tlumočnice, ředitelka Domu kubánské kultury paní Liliana Corcho Abreu, tlumočnice, velvyslanec Kubánské republiky, Jiří Vergner.

RNDr. Václav Laňka (* 1945).

Prof. Zdeněk Vogel při přípravě přednášky s manželkou Marií (1975).

Expedice „Napříč Krkem“ – Chorvatsko 2014

Blavor - *Pseudopus apodus*

Text a foto: Pavel Petrek

Asi po půlročním plánování a vybírání cíle expedice 2014 jsme se vydali na Chorvatský ostrov Krk. Vzhledem k ne zrovna ideálnímu počasí v celé Evropě se nám zdála z plánovaných variant nejvhodnější ta nejjihnější lokalita. Ostrov Krk je konec konců již z loňského roku vyzkoušenou a osvědčenou lokalitou. Také jsme dostali ještě několik tipů na prozkoumání a pozorování další spousty druhů z říše plazů na ostrově. Hlavní člen a organizátor celé cesty byl Jarda Forejt. Musíme přiznat, nebyť jeho iniciativy a naplánování kompletní cesty, asi bychom nejeli nikam. Druhý člen byl Roman Alexander alias Lexa. Oba kluci již vloni na Krku byli, takže nejdychtivější a nejnapnutější člen z celé expedice jsem byl já. Datum odjezdu bylo to jediné, co bylo určeno rychle, a připadlo na 6. května večer. Před námi byl

prodloužený květnový víkend, tisíc km a očekávání, zda počasí probudí dostatek plazů, které budeme moci vyfotit a zmapovat.

Odpoledne 6.května, po „našlapání se“ do Jarova Citroëna a dokoupení pár nezbytností na cestu, jsme vyrazili směr Cheb. Cesta ubíhala celkem dobře, a tak druhý den kolem 6. hodiny jsme překročili Chorvatské hranice. Počasí moc vlídně nevypadalo. První zastávkou, po překonání krčského mostu, byla odbočka na kemp Půšča (Njivice), ve kterém loni kluci trávili dvě noci. První den expedice jsme totiž chtěli věnovat návštěvě nejlepších lokalit z loňska. Zde jsme předpokládali výskyt blavorů žlutých (*Pseudopus apodus*) a užovek čtyřpruhých (*Elaphe quatorlineata*). Nejprve jsme ale museli počkat, až vysvitne slunce. Bohužel bylo pod mrakem a stále mrholilo. Počasí spíše

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Podarcis melisellensis - ještěrka jadranská

Hierophis gemonensis - štíhlovka balkánská

naznačovalo velký průšvih. Uvažili jsme si kávu a nasnídali se. Kolem 8. hodiny se již situace změnila, vysvitlo slunce a začalo ukazovat svou sílu. Vydali jsme se tedy na průzkum a procházeli již známý terén, kde loni kluci našli blavory i užovky. Letos byla vegetace mnohem více vzrostlá a pátrání po plazech velmi nepříjemňovala. Loni zde byli o celých 10 dní dříve. První blavor na sebe nechal čekat velmi dlouho, našli jsme ho až po hodině a půl pátrání. Během chvíle se ukázal hned druhý, který nás bohužel viděl dříve než my jeho, a tak jsme zahlédli jen polovinu těla, jak mizí pod kameny. Chyceného blavora jsme přeměřili a vyfotili. Měřil 95 cm, takže jako loni opět nepřekonal délku 1m. V jedné roklině Jarda pozoroval ještěrku balkánskou (*Lacerta trilineata*), bohužel již byla natolik nahřátá, že hned utekla do hustého podrostu. Oproti loňsku zde byl mnohem chudší výskyt jinak všudypřítomných ještěrek italských (*Podarcis sicula*). Na druhé straně cesty jsme nezahlédli nic, a tak jsme alespoň nasbírali několik štírů italských (*Euscorpis italicus*) na doplnění chovu. S výrazně lepší náladou z prvních úlovek jsme se přesunuli o pár kilometrů dále, k odbočce na Omišalj. Tady nás neznali ještěrkovci dalmátsí (*Algyroides nigropunctatus*), kterých zde byla plná kamenná zítka. Ovšem po blavorech ani slechu. Čas nás tlačil, takže nezbyvalo než vyrazit směrem na Punat, abychom se ubytovali v kempu. Po cestě jsme se zastavili v obchodě a na čerpací stanici. Nastaly zádrhely, se kterými jsme nepočítali, když nikde nebrali eura a kemp v Punatu se nám vůbec nelíbil.

I když Jarda už pomalu padal únavou (celou cestu

totiž nechtěl vystřídat za volantem), rozhodli jsme se najít jiné ubytování. Cestou na Starou Bašku asi ve tři hodiny odpoledne jsme se ubytovali v kempu Skrila, kde bylo ubytování a prostředí lepších kvalit. Nově vytvořená kempovací místa, kaskádově se svažující k moři a oddělena zatím nevzrostlou vegetací, disponují samostatnou přípojkou vody i elektřiny. Sociální zařízení je, v porovnání s kempy v ČR, nadstandardní. Kamínková pláž je malá, položená přímo pod kempem. Večer jsme trochu popili a ulehli k spánku. Již jsme cítili spánkový deficit vzniklý cestou a celým dnem na nohou. Zvedající se vítr, bubnování kapek na stan, ani zvuk rozbouraného moře jsme únavou nevnímali. Jen v koutcích usínajících myslí nás strašila obava z počasí příštího dne.

Ráno jsme se probudili do deštivého dne. Jako první jsme začali řešit, zda bude kvůli počasí následovat návrat domu. Obloha se však začala protrhávat a déšť pomalu začal ustávat. Bylo jasno. Hned po snídani jsme vyrazili na cestu. Slunce vše velmi rychle vysušilo. Když jsme zastavili okolo 9 hodiny v polovině stoupání směrem na Bašku, abychom prozkoumali okolí vinice, nebylo již po dešti ani památky. Sešli jsme k plotu vinice a prohlíželi okolí malého rybníka. V tůňkách byl hojný výskyt skokanů zelených (*Pelophylax esculentus*) a po kamenných zídkách se proháněli ještěrkovci. Jarda s Lexim rozbílili starý koberec, v jehož útrokách byla mladá štíhlovka balkánská (*Hierophis gemonensis*), bylo to jen 28 cm dlouhé hádě, ale i tak byla radost z nálezu obrovská. Naproti byla na zemi položená stará střešní konstrukce. Po odkrytí první krytiny jsme viděli zřejmě jednoho z rodičů

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- Cestopis**
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Hierophis gemonensis - štíhlovka balkánská

tohoto mláděte, tato štíhlovka již byla statným hadem o velikosti 87 cm. Zakalené oči naznačovaly, že se za pár dní svlékne. Pak už jsme nezahlédli nic. Jeli jsme tedy dál na vrchol stoupání, kde bylo malé odpočívadlo a turistická stezka do Bašky. Ukazatel popisoval plazy, kteří se zde měli vyskytovat. Prošli jsme cestu křížem krážem, ale v jejím okolí jsme nenalezli ani ocásek. Rozhodli jsme se sjet do údolí směrem k Bašce a přejít na lokalitu, kterou jsme

Hierophis gemonensis - štíhlovka balkánská

měli vytipovanou. Zde jsme zaparkovali pod mohutnými vrcholy skal u polorozbořené restaurace. Procházeli jsme přes hodinu obě strany cesty. Lokalita byla velice zarostlá a terénem se chodilo velice namáhavě. Opět bez úspěchu. Čas se pomalu chýlil k polednímu a rtuť teploměru začala atakovat 28 °C. Na další zastávce u kamenného koryta říčky Suha Riči ve vsi Draga Baščanska už Jarda ani nechodil a čekal natažený v autě na to, co

Algyroides nigropunctatus - ještěrkovec dalmatský

Lacerta trilineata - ještěrka balkánská

Lacerta trilineata - ještěrka balkánská

přineseme. Krom jedné ropuchy ve škarpě u silnice jsme neviděli nic. Dojeli jsme tedy do Bašky. Já s Lexou jsme si šli prohlédnout místní akvárium a Jarda si šel sednout k moři. Poté jsme si dali výbornou zmrzlinu a prohlédli si krásné město a přístav. Cestou zpět jsme se ještě stavili v Punatu, kde je opravdu nádherný přístav plný lodí.

V kempu jsme se občerstvili a rozhodli se ještě na večer dojet na lokalitu v okolí kempu Konobe, který je bohužel nudistický, to je jediná překážka, proč se v tomto strategickém místě neubytovat. Také Lexa zjistil, že nejsou v Chorvatsku pouze ještěrky a hadi. Velký kus uzeneho, který mi manželka zabalila s sebou, se stal úlovkem lišky. Jenom doufám, že jí bylo tak blaze, jak mohlo být nám. Káva, kontrola náčiní a jedeme. Nad Konobským kempem směrem od moře vedl širší kamenitý pruh bez vegetace. Na kamenech jsme zahlédli několik ještěrek

balkánských (*Lacerta trilineata*), vždy ale rychlejších než náš fotoaparát a o rukou, které by je chytily, ani nemluvě. Při cestě nahoru jsme absolvovali doslova boj s kamením a trny. Na jejím konci bylo mnoho škrábanců, odklopených kamenů, ale také štěstí z jedné chycené Lacerty. Slunce již zapadalo a ještěrka nedokázala doplňovat energii ztracenou utíkaním. Nám to ale energii dobilo a to zejména Jardovi, protože ještěři u něj před hady prostě vedou. Tímto se ten jinak celkem ztracený a zatracený den vylepšil. Řádné nafocení, přeměření a zapsání místa nálezu v nás dostatečně ukojilo lovecké touhy. Ještě večer jsme při obvyklém posezení u piva a griotky o nálezu nadšeně hovořili. Druhé ráno výpravy nás probudilo mnohem lepší počasí. Obloha byla vymetená a moře klidné. Naplánované jsme měli lokality v okolí města Krk a jezero Ponikve. Jeli jsme víceméně naslepo. První lokalita za městem krom Podarcisek nic jiného nenabídla. Podle mapy v navigaci jsme našli lokalitu nad kempem. Byla to stoupavá cesta lemovaná kamenným plotem, za jehož zdmi byly různé mýtiny a háje.

Byl zde velmi hojný výskyt ještěrek sicilských (*Podarcis siculus*) a ještěrek jadranských (*Podarcis melenis*). Na vrcholu se cesta stáčela doprava. V tomto místě jsme zahlédli na kameni velkého samce ještěrky balkánské (*Lacerta trilineata*), celkem snadno se nechal vyfotografovat, ovšem když se člověk přiblížil, schoval se mezi kameny, po chvíli jej ale zvědavost opět vylákala. Zatímco si Jarda hrál s ještěrkou na schovávanou, našel jsem v lesíku za tímto místem užovku stromovou (*Zamenis*

Lacerta trilineata - ještěrka balkánská

longissimus). Byl jsem nadšen a tentokrát i Jarda, protože jeho snem bylo spatřit tohoto krásného hada v přírodě.

Po klasickém rituálu měření, focení a vypuštění zpět do přírody, jsme pokračovali ještě výše. Nalezli jsme zde krásnou lokalitu zlatohlávků, kteří hlasitě přeletovali z jednoho květu na druhý. Ostrov Krk je opravdu plný kontrastů, na 100 metrech může člověk vidět zcela suchou vegetaci obklopenou kameny a po jednom metru krásně rozkvetlou louku plnou hmyzu. Cestou zpět jsme hodnotili úspěšnost této úžasné lokality. A vyfotili i ještěrku jadranskou, která si ulovila Jardu. Poledne se blížilo a teplota dnes dosáhla 30 °C. Ještěrky pomalu zalézaly do kamenných zídek a schovávaly se na stinná místa. Nezbyvalo nic jiného, než tak učinit také. Nabítí zážitky a fotografickými úlovky jsme se šli projít městem Krk. Svoji rušností na pokraji začátku sezony nám celkem vyrazilo dech. Procházka stinnými uličkami města nám celkem ulevila. Na oběd jsme vyrazili k jezeru.

Po zkušenosti kluků z loňské expedice jsme se rozhodli se jít k jezeru Ponikve z druhé strany. Jak jsme později poznali, vyplatilo se to. Hned po zhruba 150 m od auta, Jarda chytil štíhlovku balkánskou (*Hierophis gemonensis*), kterou vzápětí, nevím proč, pustil. Naproti jsem viděl druhou, ale nestihl jsem ji lapit. O kus dál nám utekla štíhlovka žlutozelená (*Hierophis viridiflavus*). Celou cestu k jezeru jsme si to vyčítali. Cesta byla lemovaná ještěrkami sicilskými a jezero nás přivítalo skřehotáním žab. Za jezerem jsme našli rozlehlou louku, kde jsme marně hledali želvy zelenavé (*Testudo hermanni*). Byť to byl jistý tip, po želvách

ani vidu ani slechu. Uprostřed louky byl starý dřevěný posed, pod nímž se hromadila černá lpa, která vždy slibuje perfektní „schovku“ pro plazy. Všichni tři jsme opatrně přeskládali celou hromadu, abychom nakonec komplikovaně chytili další pro nás dosud nepoznaný druh štíhlovku žlutozelenou (*Hierophis viridiflavus*). Celou naší komedii z posedu sledovala ještěrka sicilská (*Podarcis siculus*). Na okraji louky byly naskládané trubky, přichystané pro nový rozvod vody. V okolí byla rozházena černá víčka o průměru asi 40 cm. Otočili jsme úplně všechna víčka a až pod posledním jsme našli stočenou další štíhlovku balkánskou, která tentokrát utekla mně. Den uběhl velmi rychle, a tak byl čas vydat se na cestu zpět do kempu.

Při cestě zpět jsem vystoupil na silnici nad kempem. Procházka s pohledem na zapadající slunce za moře a procházka po pláži byla příjemným zakončením dne. Kluci se mezitím zajeli podívat do Staré Bašky.

Ráno 9. května jsme vstali s vědomím, že je to poslední ráno v Chorvatsku. Zabalili jsme stany a další saky, zaplatili kemp a vydali se na cestu do Omišalje. Přeci jen jsme se naposledy chtěli podívat do tváře nějakého blavora. Bylo již ale pozdě a slunce již rozehrálo okolí natolik, že byli blavori schováni. Náladu nám ale zlepšila nalezená užovka stromová, která se již délkou blížila k jednomu metru. To byl poslední plaz z Chorvatska a před námi již byla jen 12-ti hodinová cesta domů. Zpáteční cesta je vždy plná nostalgie a smutku z krátkého výletu. Zato se ale můžeme těšit na další výpravu, naše milé děti a drahé polovičky.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy
- **Cestopis**
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Podarcis siculus

Venkovní výběhy pro suchozemské želvy II

Balkonové výběhy

Jednoduché letní venkovní sídlo.

Text : Monika Balcárková

V posledním díle o suchozemských želvách jsme se zabývali venkovními výběhy. V této části navážeme na předchozí téma další možností výběhu balkonového typu. Je to vhodné řešení, nedisponuje-li chovatel zahrádkou, jak dopřát želvám tu nejlepší žárovku – slunce i brzy zjara. Balkonový výběh může posloužit i jako přechodné stanoviště, než se želvy zcela přesunou do venkovního výběhu.

Nezáleží na tom, na jakou světovou stranu je balkon orientovaný, jelikož chovatel bude muset pravidelně sledovat předpověď počasí a denní teploty na balkoně, aby nedošlo k přehřátí a následnému uhynutí želvy. Obzvláště přes léto, kdy teploty vyšplhají k tropům, může být na balkoně teplota i 55 °C na slunci. Pro úspěšný chov želv v

balkonovém výběhu platí podmínky dobře odvětraného balkonu, na nějž svítí slunce alespoň 4 hodiny. V žádném případě nedávejte želvu na balkon v teráriu, akvateráriu či akváriu. Uzavřené prostory se rychleji přehřívají.

Nejčastější používaný materiál pro stavbu výběhu je tvrdé dřevo ošetřené chemicky nezávadným ochranným nátěrem proti bobtnání dřeva a plísním, plast nebo beton. Rozloha výběhu se obvykle pohybuje kolem 1 m² s dostatečně vysokou ohrádkou, kterou želva nepřeleze. Proti přímému kontaktu substrátu a dřeva se dávají ochranné folie, jež prodlouží trvanlivost výběhu. Taky se musí pamatovat, že přes léto prší a tudíž může napršet i do želviho výběhu. Aby želvy neutonuly a zbytečně se nezatežoval stavební materiál, do plochy se vyvrtávají díry sloužící jako odvodňovací kanálky.

Volba substrátu záleží na chovateli. Může zvolit to, na co je želva zvyklá (rašelina, písek, terarijní kůra) nebo hlínu, do níž může vysadit trávu, pampelišky, jetel, jitrocel, ze sukulentů aloe vera či netřesk. Krásnou ozdobou jsou i měsíční jahody, jejichž listy poskytnou želvě stín.

Nezbytnou výbavou každého balkonového výběhu je vzdušný úkryt, nikoliv klasická uzavřená bouda. Úkryt lze postavit z placatého kamene, který se podstaví nožičkami, nebo vytvořit z podepřené korkové kůry, ale i z velkého rozbitého květináče. Nepostradatelná je i miska na vodu nebo bazének, v

Želvy rády zalézají do vysoké trávy.

- Bezobratlí
- Ještěři
- Hadi
- Obojživelníci
- Želvy**
- Cestopis
- Chov
- Systematika
- Reportáž
- Ochrana
- Recenze

Širší využití jahod – stín i sezonní zpestření jídelníčku.

němž se želvy mohou zchladit. Jestliže je nádoba na vodu z hladkého materiálu a želvě by to mohlo podkluzovat, na dno nádoby se vloží menší kamínky, do nichž se želva zapře při výstupu. Stejně jako v terarijním chovu, tak i ve výběhu by měla mít želva k dispozici vlhký kout. Tady se volí mezi hlínou nebo rašelinou. Někteří chovatelé želv dávají želvám do vlhkých rohů i mechové podloží. Pomocí kytek, které budou stát kolem výběhu, ale želvy k nim nebudou mít přístup, lze vytvořit celodenní stín ve vybrané části výběhu. Však pozor, aby želva měla ve výběhu i výhřevné místo! Potravu pro želvy vždy umisťovat do stinné části výběhu.

Nezimující druhy želv *G. pardalis* nebo *G. sulcata* a nezimovaní jedinci rodu *Testudo* si mohou užívat

první sluneční paprsky hned z jara, avšak na noc se musí vracet zpátky do terária. Obvykle po posledních mrazech v květnu se želvy přesouvají do výběhů, aniž by se potom s nimi zvláště manipulovalo až do září. Důležité je i nepanikařit při prvním poklesu venkovních teplot, neboť želvy snášejí teploty až k 0 °C. Když budou hrozit tropické teploty, želvám prospěje zůstat na tu dobu ve stínu v domě. Jinak by mohlo dojít k přehřátí organismu, kdy želva usilovně běhá a hledá stín. Když z očí a zobáku teče napěněná voda, musí se želva okamžitě zchladit ve studené vodě. Pozor na výšku hladiny, protože želva bude tak vysílená, že neudrží hlavu nad vodou. Vhodné by bylo navštívit i veterináře specializující se na plazy. Není-li želva zdravá či v kondici, nedávat ji ven do výběhu a raději počkat, až se uzdraví.

Přesun želvy z terária, kde měla optimální podmínky, do venkovního výběhu může být její organismus značně zátěžový, z čehož mohou vznikat pozdější problémy. Tomu chovatel předejde tak, že každou želvu připraví na horší venkovní podmínky. Už v dubnu se snižuje teplota v teráriu, ať už posunutím zdroje tepla nahoru a snížením počtu hodin, kdy zdroj světla svítí (2 hodiny svítí, 1 hodinu nesvítí,...), nebo pomocí větrání pootevřených dvířek 1 cm z každé strany. Jakmile noční teploty dosáhnou 8 °C a na několik následujících dní budou hlásit konstantní teploty, mohou želvy putovat do výběhu, v němž zůstanou až do podzimu. Želva se umisťuje do stinné části výběhu, aby si potom mohla vybrat, jestli se chce nahřívát na slunci, nebo být před ním schovaná.

Potravu servírovat do stinné části venkovního výběhu

Akce - únor, březen

Živá exotika Praha

Prodej a výměna exotických zvířat, živé krmení,
bezplatné veterinární poradenství

7. února 2015, pavilony „B“, Výstaviště Praha –
Holešovice

Vstup pro prodejce 8:00 -15:00, pro návštěvníky
10:00 – 14:00

www.zivaexotika.cz

Fauna trhy Sobotka

Exotické ptactvo, ještěrky, rybičky, hadi, šneci, živé
krmení, terária, pomůcky

8. února 2015, Sokolovna Sobotka mezi Mladou
Boleslaví a Jičínem,

Tyršova 427

8:30 – 10:30

www.faunatrhy.sobotka.cz

ZOO trhy Plzeň

Prodej, nákup a výměna terarijních zvířat, exotické
rostliny, krmiva, chovatelské potřeby, literatura

14. února 2015, KD Peklo, Pobřežní 10, Plzeň

9:00 – 12:00

www.zootrhy.wz.cz

Fauna trhy Liberec

Prodej, výstava a nákup terarijních zvířat, krmný
hmyz, hlodavci, literatura, bezplatné veterinární
poradenství

21. února 2015, centrum Babylon

pro prodejce 9:00 – 12:00, pro návštěvníky 10:00 –
12:00

www.faunatrhyliberec.wz.cz

Tera České Budějovice

Terarijní a akvariijní burza

22. února 2015, Spolkový a kulturní dům Slavie

Vstup pro prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky

9:00 – 12:00

www.teracb.cz

Terrabazar – Výstavní a prodejní teraristická burza v Praze

Terarijní zvířata: želvy, hadi, ještěři, pavouci, krmiva
(suchá, živá: cvrčci, larvy, myšata), vitamínové
doplňky, literatura, vybavení terárií

28. února 2015, Konferenční centrum City, Na Strži
65/1702, Praha 4

9:00 – 12:00

www.terrabazar.cz

TERA-AQUA-FLORA Jihlava

Terarijní trhy (terarijní zvířata, živé krmení,
chovatelské potřeby)

28. února 2015, Dělnický dům, Žižkova 15, Jihlava

Vstup pro prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky

9:00 – 12:00

www.tera-aqua-flora.cz

Aqua terra Ostrava

Plazi, potřeby pro chovatele, krmiva, exotický
hmyz, literatura, dekorativní předměty, rostliny,
rybičky

7. března 2015, DK města Ostrava, ulice 28. října 124

8:00-12:00

www.aquaterra.cz

ZOO trhy Plzeň

Prodej, nákup a výměna terarijních zvířat, exotické
rostliny, krmiva, chovatelské potřeby, literatura

7. března 2015, KD Peklo, Pobřežní 10, Plzeň

9:00 – 12:00

www.zootrhy.wz.cz

Fauna trhy Sobotka

Exotické ptactvo, ještěrky, rybičky, hadi, šneci, živé
krmení, terária, pomůcky

8. března 2015, Sokolovna Sobotka mezi Mladou

Boleslaví a Jičínem, Tyršova 427

8:30 – 10:30

www.faunatrhy.sobotka.cz

Fauna trhy Liberec

Prodej, výstava a nákup terarijních zvířat, krmný hmyz, hlodavci, literatura, bezplatné veterinární poradenství

14. března 2015, centrum Babylon

pro prodejce 9:00 – 12:00, pro návštěvníky 10:00 – 12:00

www.faunatrhyliberec.wz.cz

Terrabazar – Výstavní a prodejní teraristická burza v Praze

Terarijní zvířata: želvy, hadi, ještěři, pavouci, krmiva (suchá, živá: cvrčci, larvy, myšata), vitamínové doplňky, literatura, vybavení terárií

14. března 2015, Konferenční centrum City, Na Strži

65/1702, Praha 4

9:00 – 12:00

www.terrabazar.cz

Živá exotika Praha

Prodej a výměna exotických zvířat, živé krmení, bezplatné veterinární poradenství

21. března, pavilon „B“, Výstaviště Praha –

Holešovice

Vstup pro prodejce 8:00 -15:00, pro návštěvníky

10:00 – 14:00

www.zivaexotika.cz

TERA-AQUA-FLORA Jihlava

Terarijní trhy (terarijní zvířata, živé krmení, chovatelské potřeby)

28. března 2015, Dělnický dům, Žižkova 15, Jihlava

Vstup pro prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky

9:00 – 12:00

www.tera-aqua-flora.cz

Slovensko

FAUNA-FEST Žilina

1. února 2015, ZOC Max, Prielohy 979010

www.fauna-fest-zilina.eu

FAUNA-FEST Žilina

1. března 2015, ZOC Max, Prielohy 979010

www.fauna-fest-zilina.eu

AkvaTera Trnava

Prodejní výstava, veterinární poradna, chovatelské pomůcky,

29. března 2015, Městská sportovní hala (Sportovní areál AŠK Slávia)

9:00 – 14:00

www.trnava.akvatera.sk

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze